

NOVA GORICA: Ivan Peternelj, igralec, plesalec in režiser o sebi in o tem, kdo je tujec

Prebuditi moramo človečnost

Človek, ki je zaznamovan z naravo, je zaznamovan z nečim zdravim. "In mislim, da imamo ljudje s podeželja v tem pogledu prednost," pravi vsestranski gledališki ustvarjalec Ivan Peternelj, ki je odraščal v Spodnji Idriji.

Preden se je zaposlil v Slovenskem mladinskem gledališču v Ljubljani je kot plesalec, koreograf in igralec deset let ustvarjal v neodvisnih projektih (predvsem v plesno gledališki skupini Betontanc in gledališču Muzeum). Kot režiser je ustvaril uprizoritve *Amado mio*, *Ribič in njegova duša*, *Enajst tisoč batin* in *Luna na cesti*; številnim otrokom po vsej Sloveniji pa je sedel v srce v vlogi škrate Kuzme. Novembra bo na odru SNG Nova Gorica oživila njegova nova predstava, dramsko plesna etuda *Kdo se boji črnega moža*.

"Srednjo šolo sem obiskoval v Tolminu, kjer je gostovalo novogoriško gledališče, takrat še PDG. To je bilo moje prvo srečanje s profesionalnim gledališčem. Ogledal sem si vse predstave. Naklonjenost do gledališča je nevsiljivo privzgojila profesorica slovenščine Helena Čujec Stres, ki je vodila tudi dramski krožek. Krasna gošpa. Takrat sem se dokončno odločil, da grem na igralsko akademijo," je o vzgibih, ki so ga privedli na plodno ustvarjalno pot, povedal Ivan Peternelj. Sicer pa je veliko nastopal, recital in plesal že kot otrok. Njegova mati je ustvarjala otroške predstave in z njo je hodil na vaje. V vrtcu in šoli verjetno ni bilo prireditve, na kateri ne bi nastopal. "Redno se vračam v Spodnjo Idrijo. Tam so moje korenine. Iz otroštva se najbolj živo spominjam poletnega kopanja v reki Idriji, gozda za hišo in seveda nastopov," v smehu pove sogovornik. Njegov pogled je prodoren, radoveden in hkrati mehak. In ko beseda nanese na gle-

dališko ustvarjanje, izstopi prav ta njegova radovednost: "Ključno v umetnosti je, da je človek radoveden. Tako je tudi pri znanosti, tehniki, filozofiji ... To je tisto, kar nas privede do novih odkritij, spoznanj, napredka v civilizaciji. V gledališču pa je ob tem temeljna še ekipa, kolektivno delo. Predstavo ustvarimo vsi sodelujoči, ne le režiser ali kostumograf ali igralec ... Ekipa je tista, ki zakuha dobro predstavo, gledališko magijo." Kot režiser se predstave loti z analitičnim in racionalnim premislekom o tematiki, vsebini, sporočilu, ko pa zgradi ogrodje, se prepusti intuiciji. "Veliko si pomagam z umetnostno zgodovino; z gledanjem slik prihajam do različnih občutkov. Skoraj ni človeške tematike, ki je ne bi na različne načine upodobili slikarji. In ta ujeti trenutek na sliki sproža domišljijo, asociacije."

Za svoje ustvarjanje je bil Ivan Peternelj večkrat nagrajen. Nazadnje pred dvema letoma z Župančičevo nagrado – najvišjo nagrado, ki jo za umetniško ustvarjanje podeljuje ljubljanska mestna občina. Strokovna žirija je zapisala, da s svojim delom "uteleša potrebe sodobnega časa". Kaj po njegovem ljudje danes najbolj potrebujejo? "Potrebujemo prebujanje človečnosti. V človeku je veliko dobrega in tudi slabega. Verjamem v dobro v človeku. Verjamem, da lahko človek pripomore, da je dobrega več. V svojih predstavah ne želim slikati sveta, kakršen je – tega že dovolj dobro poznamo. Z njimi želim spodbuditi,

da prebudimo tisto dobro, ki je v nas."

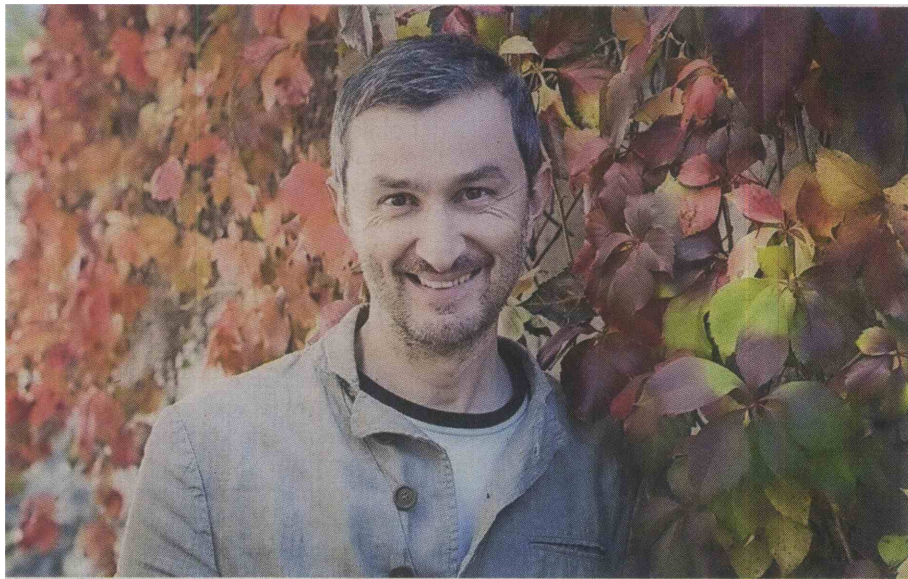
To počne tudi v novi predstavi Kdo se boji črnega moža, v kateri spregovori o tujcih, tujstvu: "Kot otroci smo se igrali črnega moža – nismo ga poznali, a smo se ga po eni strani bali, po drugi smo šli pogumno proti njemu. Prav tako različne odzive doživimo ob srečanju s tujcem: lahko spoznamo njegovo kulturo, drug svet, ali pa sprožimo sovraštvo, morijo. A tujci niso le pribežniki in begunci, tujec je tudi tisti, ki je izoliran in osamljen. Lahko gre za njegovo lastno odločitev ali pa ga je od-tujila družba. To je torej nekdo, ki ni sprejet oziroma se v družbi ne počuti sprejetega. Z dramaturginjo Terezo Gregorič sva za predstavo izbrala različne vrste besedil in naredila kolaž: pesmi različnih avtorjev z interpretacijami tujca in odtujenosti ustvarjajo čutno predstavo o osamljenosti v svetu, odlomki iz uradnih dokumentov obravna-

vajo tujca s hladnim pravnim jezikom, ki je logična posledica državne ureditve in upoštevanja zakonov, poljudnoznanstveni tekst iz živalskega sveta pa je prisposoda za večne selitve ljudstev."

Sogovornik je poudaril, da se zaradi tega ali onega razloga vsi kdaj počutimo kot tujci: "Mislim, da vsak človek v nekem trenutku doživi izločenost, osamljenost, zapostavljenost, odrinjenost ... Opisujem tisto grenko občutje, ki lahko človeka zelo zaznamuje, ga obogati ali potre, okrepi ali pa ga okameni. Tako se lahko počuti otrok v vrtcu, sosed na vasi, kdor koli."

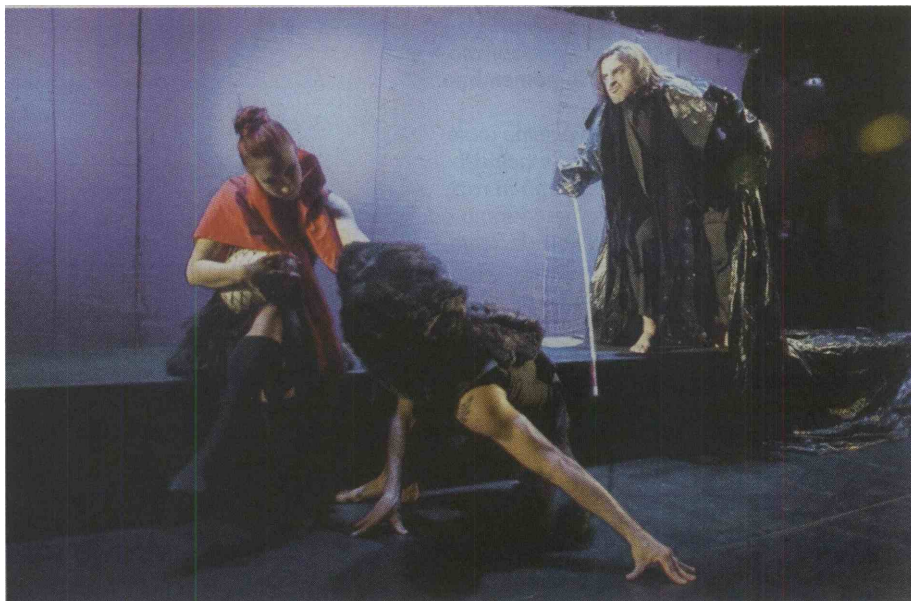
Ivan Peternelj pojasni, da so selitve del človeka že od nekdaj. Rimski imperij je propadel tudi zaradi tega, ker so začela vanj vdirati druga ljudstva. Vse ima svoj čas in navsezadnje svoj konec. Izumirajo rastlinske in živalske vrste, izumirajo civilizacije, ugašajo zvezde, vse je podvrženo minevanju. "Tako je. In to naj bi prineslo globoko zavedanje, kaj je pomembno v življenju in kaj ne. Ljudje pa se včasih obnašamo, kot da bomo večno živeli," sklene gledališki ustvarjalec. (dp)

Foto: SNG Nova Gorica/Blaž Erzetič

Ivan Peternelj

"Kot otroci smo se igrali črnega moža – nismo ga poznali, a smo se ga po eni strani bali, po drugi smo šli pogumno proti njemu. Prav tako različne odzive doživimo ob srečanju s tujcem: lahko spoznamo njegovo kulturo, drug svet, ali pa sprožimo sovraštvo, morijo. A tujci niso le pribežniki in begunci, tujec je tudi tisti, ki je izoliran in osamljen."

Vsi se kdaj počutimo kot tujci, sporoča predstava Kdo se boji črnega moža.

Predstava Kdo se boji črnega moža čutno spregovori o odtujenosti in osamljenosti v svetu. Na odru se prepletajo igra, petje in ples, ob treh igralcih Marjuti Slamič, Gorazdu Jakominiju in Ani Facchini pa nastopata tudi plesalca Nastja Bremec in Michal Rynia.